

Se aprobă
RECTOR

Prof. univ. dr. Gerard JIȚĂREANU

CODUL DE ETICĂ ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

CAPITOLUL I – Definiții specifice sistemului de cercetare-dezvoltare-inovare

CAPITOLUL II – Etica cercetării științifice

CAPITOLUL III – Termeni de bază

Codul General de Etică în Cercetarea Științifică are în vedere reglementările în domeniu, legislația Uniunii Europene și standardele acesteia privind etica în cercetarea științifică.

Codul General de Etică în Cercetarea Științifică reglementează buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltare tehnologică și inovare din unitățile și instituțiile care fac parte din sistemul național de cercetare-dezvoltare, din unitățile și instituțiile care conduc programe de cercetare-dezvoltare, precum și din unitățile care asigură valorificarea rezultatelor cercetării științifice.

Buna conduită în cercetarea științifică se referă la:

1. respectarea legii;
2. garantarea libertății în știință, în cercetarea științifică și în învățământ;
3. respectarea principiilor bunei practici științifice;
4. asumarea responsabilităților.

Conform normelor internaționale și reglementărilor legale, orice cercetare trebuie să respecte criteriile de etică a cercetării științifice. În consecință, toate cercetările desfășurate cu afilierea și cu resursele U.S.V. trebuie să se încadreze în aceste reglementări. Acest cod de etică nu este asimilabil cu un ansamblu de reguli.

Regulile etice favorizează calitatea rezultatelor științifice. Interzicerea fraudei științifice sau regulilor de etică în materie de evaluare și expertiză participă la fiabilitatea rezultatelor cercetării și într-o anumită măsură urmăresc același obiectiv ca și principiul libertății de cercetare. Contrastul puternic între libertate și controlul activității științifice pierde de asemenea o mare parte din sensul său.

Codul de etică și deontologie profesională a cercetătorilor din cadrul U.S.V. Iași este elaborat în conformitate cu legislația în domeniul educației, cercetării-dezvoltării și cu tratatele internaționale cu atribuții în domeniu la care România este parte, cu respectarea drepturilor omului și cu cerințele exercitării responsabilităților individuale.

Codul de etică ia în considerare reglementările și standardele internaționale privind etica în cercetarea științifică și activitatea didactică, inclusiv Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, Carta Europeană a Cercetătorilor și Codul de Conduită pentru recrutarea cercetătorilor, cele mai bune practici pentru asigurarea integrității științifice și prevenirea conduitei incorecte, bunele practici în domeniul cercetării științifice.

CAPITOLUL I – Definiții specifice sistemului de Cercetare-Dezvoltare-Inovare

1. **Cercetarea fundamentală** – activitatea desfășurată, în principal, pentru a dobândi cunoștințe noi cu privire la fenomene și procese, precum și în vederea formulării și verificării de ipoteze, modele conceptuale și teorii.

2. **Cercetarea aplicativă** – activitatea destinată, în principal, utilizării cunoștințelor științifice pentru perfecționarea sau realizarea de noi produse, tehnologii și servicii.

3. **Dezvoltarea tehnologică** este formată din activitățile de inginerie a sistemelor și de inginerie tehnologică, prin care se realizează aplicarea și transferul rezultatelor cercetării către agenții economici, precum și în plan social, având ca scop introducerea și materializarea de noi tehnologii, produse, sisteme și servicii, precum și perfecționarea celor existente, și care cuprinde:

a) **cercetarea precompetitivă**, ca activitate orientată spre transformarea rezultatelor cercetării aplicative în planuri, scheme sau documentații pentru noi produse, procese ori servicii, incluzând fabricarea modelului experimental și a prototipului, care nu pot fi utilizate în scopuri comerciale;

b) **cercetarea competitivă**, ca activitate orientată spre transformarea rezultatelor cercetării precompetitive în produse, procese și servicii care pot corespunde, în mod direct, cererii pieței, incluzând și activitățile de inginerie a sistemelor, de inginerie și proiectare tehnologică.

4. **Inovare** – activitate orientată către generarea, asimilarea și valorificarea rezultatelor cercetării-dezvoltării în sfera economică și socială;

5. **Inovarea de produs** – introducerea în circuitul economic a unui produs nou sau cu unele caracteristici îmbunătățite în mod semnificativ, astfel încât să se ofere consumatorului servicii noi sau îmbunătățite;

6. **Inovarea tehnologică** – introducerea în circuitul economic a unui proces sau a unei tehnologii ori ameliorarea semnificativă a celor existente, inclusiv îmbunătățirea metodelor de gestiune și organizare a muncii;

7. **Transfer tehnologic** – ansamblul de activități desfășurate cu sau fără bază contractuală, pentru a disemina informații, a acorda consultanță, a transmite cunoștințe, a achiziționa utilaje și echipamente specifice, în scopul introducerii în circuitul economic a rezultatelor cercetării, transformate în produse comerciale și servicii;

8. **Valorificare** – procesul prin care rezultatele cercetării competitive ajung să fie utilizate, conform cerințelor activității industriale sau comerciale, în viața socială, economică și culturală;

9. **Diseminare** – transmiterea informațiilor, a experienței și a bunelor practici, precum și cooperarea pentru promovarea inovării, pentru sprijinirea celor care vor să-și creeze întreprinderi inovative și pentru sprijinirea proiectelor inovative;

10. **Absorbția inovării** – capacitatea mediului socioeconomic de a îngloba inovarea, în mod deosebit în întreprinderi, de a utiliza, de a transforma și de a lărgi cunoștințele despre rezultatele inovării, în scopul de a se extinde posibilitatea aplicării acestor rezultate în noi produse, procese sau servicii;

11. **Plan național de cercetare-dezvoltare și inovare** – instrumentul prin care statul realizează politica generală în domeniul cercetării-dezvoltării, al inovării și prin care asigură corelarea acestora;

12. **Plan sectorial** – instrument prin care organele administrației publice centrale și locale, precum și academiile realizează politica de cercetare menită să asigure dezvoltarea domeniului coordonat și creșterea eficienței activităților;

13. **Program de cercetare-dezvoltare-inovare** – component al Planului Național de Cercetare-Dezvoltare și Inovare, alcătuit dintr-un set de obiective care au legătură între ele și cărora le pot corespunde subprograme. Prin acest program se urmărește implementarea unei politici într-un domeniu specific. Realizarea programului se efectuează prin intermediul proiectelor;

14. **Obiectiv în program** – necesitate a unui sector sau domeniu al societății, a cărei rezolvare implică mai multe discipline în domeniul cercetării-dezvoltării. Realizarea obiectivului se face prin intermediul proiectelor de cercetare-dezvoltare;

15. **Proiect de cercetare-dezvoltare** – modalitatea de atingere a unui obiectiv al unui program, cu un scop propriu bine stabilit, care este prevăzut să se realizeze într-o perioadă determinată, utilizând resursele alocate și căruia îi este atașat un set propriu de reguli, obiective și activități;

16. **Program-nucleu de cercetare** – program propriu al institutelor naționale sau al instituțiilor publice de cercetare-dezvoltare, care fac parte din sistemul de cercetare de interes național, care poate fi finanțat direct de către autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare;

17. **Lucrare de cercetare-dezvoltare** – componentă a proiectelor de cercetare-dezvoltare care are un obiectiv concret ce trebuie atins în cursul unui an;

18. **Raport de cercetare-dezvoltare** – document tehnico-științific care prezintă obiectivul și rezultatele activităților desfășurate în cadrul unei lucrări de cercetare precum și acțiunile concrete pentru valorificarea rezultatelor obținute;

19. **Atestare** – proces de confirmare a unui nivel de competență acceptabil unei unități în domeniul cercetării-dezvoltării, conform unei proceduri specifice bazate pe criterii și standarde;

20. **Acreditare** – proces prin care se recunoaște și se garantează că o unitate de cercetare-dezvoltare corespunde unor criterii și standarde de competență în domeniu, care-i permit să facă parte din sistemul de cercetare-dezvoltare de interes național.

CAPITOLUL II – Etica cercetării științifice

Etica este știința moralei. Definiția „eticii” este o problemă complexă având în vedere pluralismul societății în care trăim, multitudinea de opinii și varietatea de norme morale, legale, culturale și sociale pe care acest concept le include.

2.1. Etica și conduita în cercetare

Orice activitate de cercetare științifică implică o responsabilitate pe mai multe planuri: științifică, morală, socială, politică etc. Cercetătorul științific care efectuează o cercetare este direct răspunzător pentru descoperirea sa. Elementul central, al oricărei etici a activității de cercetare științifică îl reprezintă responsabilitatea cercetătorului față de munca sa, dar mai ales de rezultatele acesteia. Cercetătorul științific trebuie să justifice actul de cercetare, să justifice utilitatea și valabilitatea rezultatelor obținute, să încerce să aducă prin cercetarea sa un beneficiu societății. Având în vedere aceste aspecte, orice cercetare științifică trebuie pusă sub semnul unei cenzuri morale.

Activitatea de cercetare este o activitate de înalt prestigiu profesional, care reclamă în mod obligatoriu un stil de muncă sau un model de conduită și care implică următoarele aspecte:

- seriozitate în alegerea și tratarea temei de cercetare;
- responsabilitate profesională, morală și socială;

- respect față de muncă, față de tema cercetată, față de cercetător;
- sinceritate și modestie;
- o cooperare sinceră, corectă în cadrul colectivului de cercetare;
- respectarea ierarhiilor, respectiv a statutelor și rolurilor, în colectivul de cercetare respectiv;

- comunicarea rezultatelor cercetării după o prealabilă și serioasă verificare a acestora, comunicare ce trebuie să aibă caracter de corectitudine și valoare științifică.

Etica cercetării trebuie să aibă în vedere și „abaterile morale” ale cercetătorilor științifici. Printre „abaterile morale” de la normele eticii cercetării științifice sunt menționate aspectele frecvent întâlnite:

- furtul de idei;
- cercetări cu caracter paralel care urmăresc subminarea unei activități autentice de cercetare pentru a o devaloriza, a o face lipsită de interes, de utilitate;
- comunicarea unor rezultate incorecte, false din punct de vedere teoretic sau oferirea unor produse ne semnificative, inutile sau chiar periculoase;
- utilizarea activității de cercetare științifică în scopuri contrare intereselor sau securității umanității, în scopuri nocive, antisociale, distructive, etc.

2.2. Personalitatea cercetătorului

Omul de știință, cercetător, se deosebește de ceilalți prin prezența unor trăsături sufletești și morale caracteristice care reprezintă calitățile acestuia. Ele au fost sintetizate de H. Selye, în: entuziasmul și perseverența, originalitatea, inteligența, calitățile etice, contactul cu natura, contactul cu oamenii, curiozitatea, neliniștea și interogația, nevoia de a răspunde prin descoperiri științifice la propriile interogații.

Orice analiză a procesului de cercetare științifică, a cărei semnificație este căutată, trebuie să înceapă cu studiul particularităților psihologice ale cercetătorului științific. Acest fapt este justificat prin aceea că orice cercetare științifică este un act uman, un tip particular de activitate a cărei semnificație o găsim în persoana celui care a realizat-o. Nu poate și nu trebuie separată activitatea de cercetare științifică de persoana care o practică.

Există o corelație directă între tipul de personalitate și activitatea de cercetare științifică, ce poate merge chiar până la o corelație extrem de nuanțată a acestui raport. În raport cu activitatea de cercetare științifică deosebim:

- tipul extravertit de cercetător: acesta este înclinat și atras de către fapte, obiecte concrete. Este dominat de curiozitate, spirit analitic, cultivă detaliile, descompunând întregul în părțile sale componente. Acesta este un tip de cercetare pragmatic, interesat de „forme”, „imagini”, „obiecte”. Prin activitatea sa de cercetare științifică urmărește să obiectiveze faptele descoperite, cultivând astfel latura concretă, vizibilă, a faptului cercetat.

- tipul introvertit de cercetător: acesta este atras de idei, construiește sisteme teoretice de gândire, caută să dea explicații celor studiate. Spirit sintetic, vizează esențialul. Acest tip de cercetător este interesat în primul rând de „idei” și de „calități”, fiind un tip teoretic.

2.3. Motivația cercetării

Motivele ce deschid calea către activitatea de cercetare științifică sunt următoarele: curiozitatea orientată către un sector particular de cunoaștere, tendința spre studiu, preferința solitudinii în fața celei colective, conversiunea ca modalitate de schimbare a personalității, legată de descoperirea adevărului științific.

2.4. Cercetarea ca activitate umană

Orice activitate de cercetare științifică își propune un anumit scop, reprezentat prin cunoașterea unui lucru sau fenomen din realitate. Din acest motiv, înainte de a se trece la efectuarea ei propriu-zisă, este gândită și planificată. Ea nu trebuie să se desfășoare la întâmplare. Este un act strict și riguros organizat după un program stabilit anterior. Nu trebuie să confundăm cercetarea științifică cu descoperirile întâmplătoare, cu observațiile empirice etc.

2.4.1. Principiile cercetării științifice

Nu se poate face nici o cercetare științifică având un caracter riguros fără ca aceasta să fie guvernată de anumite „principii” sau „legi” care să le conducă. Aceste principii sunt necesare, întrucât ele reprezintă normele călăuzitoare de care orice cercetător este obligat să țină seama în activitatea sa. Ele reprezintă nu numai niște reguli de urmat de către cercetătorul științific în activitatea sa de cercetare, ci și niște „repere morale” ce obligă și impun la o atitudine etică a celui care cercetează față de obiectul cercetării sale, dar mai ales de rezultatele obținute de acesta în urma analizei metodice a obiectului cercetat.

Art. 1. Activitatea personalului de cercetare-dezvoltare trebuie să fie guvernată de următoarele principii fundamentale:

a. *Principiul competenței:* acest principiu stabilește cine este capabil și poate desfășura o activitate de cercetare științifică. Prin aceasta se pune întrebarea dacă „poate oricine, oricând și oricum desfășura o activitate de cercetare științifică”. Desigur că nu. Se impun anumite reguli în acest sens.

b. *Principiul obiectivării:* acest principiu se referă la obiectul cercetării științifice și la modul în care acesta trebuie studiat, dar și la atitudinea cercetătorului față de obiectul cercetării sale.

c. *Principiul adevărului:* în virtutea acestui principiu, orice cercetare științifică are ca scop descoperirea adevărului cuprins în concluziile care se desprind din cercetarea unui anumit obiect propus. Acest adevăr trebuie să respecte natura reală a obiectului cercetat și să poată fi exprimat și înțeles.

d. *Principiul metodic:* acest principiu se raportează la metodologia cercetării științifice. Prin aceasta se realizează corelația dintre necesitățile obiectivării datelor urmărite la obiectul supus cercetării științifice, precum și necesitatea de a descoperi adevărul legat de obiectul respectiv.

e. *Principiul demonstrației:* acest principiu susține că orice afirmație (sau rezultat) ce decurge din activitatea de cercetare științifică trebuie demonstrată, dovedită dacă este adevărată și că ea aparține ca o calitate obiectului studiat.

f. *Principiul corelației:* acest principiu statuează faptul că rezultatele științifice care decurg din cercetarea unui obiect trebuie să fie corelate cu datele deja existente în domeniul științific respectiv sau cu cele de factură interdisciplinară, din domeniile științifice înrudite.

g. *Principiul evaluării rezultatelor:* acesta este tot un principiu care se raportează la metodologie și privește modul de evaluare și de utilizare a rezultatelor obținute din activitatea de cercetare științifică.

h. *Principiul utilității:* în conformitate cu acest principiu trebuie ca activitatea de cercetare științifică, ce urmează a fi întreprinsă, să aibă în vedere o utilizare atât teoretică, dar și practică a datelor rezultate din cercetare. Aceasta va trebui să justifice cercetarea, ca o contribuție efectivă la domeniul de cunoaștere științifică respectiv, precum și în ceea ce privește punerea în practică a acestor rezultate.

i. *Principiul psihomoral*: acest principiu privește cercetătorul, cât și modul în care se desfășoară activitatea de cercetare științifică a acestuia. Se pune problema seriozității și a onestității activității de cercetare sau, altfel spus, atât responsabilitatea științifică, dar și cea morală a celui care cercetează față de cercetare, de rezultatele cercetării, dar în același timp și față de consecințele ce decurg din aplicarea teoretică sau practică a rezultatelor cercetării.

2.4.2. Etapele cercetării științifice

Acest aspect privește planificarea strict riguroasă a momentelor ce se succedă stadal în ordine logică și în timp, în cazul unei activități de cercetare științifică. Aceste etape sunt următoarele:

1. *Alegerea tematicii de cercetare*: orice activitate științifică trebuie să aibă o justificare sau o fundamentare logică, rațională atunci când se trece la desfășurarea ei. Ea trebuie să fie rezultatul unei reflecții prealabile și să corespundă unor necesități teoretice și practice reale. Cercetarea serioasă nu este condusă de pasiuni sau de curiozități, ci numai de gândirea rațională bazată pe o serioasă pregătire profesională și o temeinică informare bibliografică în domeniul respectiv. Pasiunile și curiozitatea stau la baza motivației activității de cercetare. Gândirea rațional-logică trebuie însă să reprezinte metoda care le conduce, le ordonează și le stăpânește, orientându-le într-o direcție creatoare.

2. *Informații asupra temei de cercetare*: orice activitate de cercetare științifică trebuie, în mod obligatoriu, să fie precedat de o informare științifică serioasă, întinsă și aprofundată în domeniul căruia îi aparține tema de cercetare.

3. *Caracterul cercetării propuse*: încă de la începutul abordării unei activități de cercetare științifică, trebuie stabilit cu exactitate care este caracterul cercetării științifice propuse și ce scopuri urmărește aceasta.

4. *Obiectivele cercetării*: obiectivele cercetării științifice sunt reprezentate de ceea ce urmărește să realizeze cercetarea științifică respectivă. Nu trebuie să confundăm „obiectivele” unei cercetări științifice cu „obiectul” cercetat. Obiectivele sunt scopurile pe care își propune să le realizeze cercetarea respectivă. Este ceea ce urmărește să descopere la obiectul cercetat.

5. *Organizarea activității de cercetare*: odată fixate informațiile de mai sus, se trece la organizarea activității de cercetare științifică propriu-zisă.

6. *Metodologia activității de cercetare*: etapa următoare în organizarea de cercetare științifică este reprezentată de alegerea și punerea la punct a metodologiei adecvate „temei” pe care colectivul de cercetători își propun să o îndeplinească. Metodologia va reprezenta în felul acesta „modelul de gândire”, dar și „stilul de muncă” al grupului de cercetători și al personalului auxiliar al acestora.

7. *Prelucrarea datelor rezultate din cercetare*: datele rezultate din cercetarea științifică trebuie să reproducă, într-o formă coerentă, logică, ceea ce s-a obținut în urma acțiunii metodologice prin cercetarea științifică a obiectului sau temei supuse cercetării. Ea va reprezenta rezultatele studierii lotului de subiecți, după niște criterii riguroase, în special cu un limbaj clar, explicit, de tip codificat științific.

8. *Interpretarea datelor rezultate din cercetare*: după prelucrarea datelor rezultate, acestea vor fi analizate, comentate, pentru a se putea pune în evidență valoarea lor, validitatea și importanța lor teoretică și practică. Rezultatele cercetării trebuie să fie reproductibile și replicabile.

9. *Valorificarea rezultatelor cercetării*: orice cercetare științifică duce la niște rezultate finale. Acestea trebuie valorificate. Valorificarea reprezintă acțiunea, dar și atitudinea prin care se compun noile descoperiri, prin care acestea sunt introduse în circuitul cunoștințelor științifice, în limbajul științific, în teorie și practică.

10. *Concluziile cercetării*: orice activitate de cercetare științifică trebuie să ducă la niște concluzii. Acestea vor reprezenta, într-o manieră sintetică, concisă, rezultatele științifice obținute. Din aceste concluzii se vor construi viitoarele teorii științifice sau vor putea fi realizate proiecte de acțiune practică în domeniul respectiv.

11. *Elaborarea unei lucrări științifice*: datele rezultate din cercetarea științifică vor trebui difuzate, aduse la cunoștința specialiștilor în domeniul respectiv. Ele vor fi făcute cunoscute mediilor științifice prin comunicări științifice, prin articole sau monografii publicate pe tema cercetării respective, prin conferințe publice.

Art. 2. Codul de etică în cercetarea științifică reglementează principiile etice specifice domeniului de cercetare-dezvoltare. Principiile etice specifice domeniului de cercetare-dezvoltare, reprezintă un ansamblu de principii și reguli de conduită morală și profesională obligatorii, care trebuie să guverneze activitatea personalului ce își desfășoară activitatea în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării în Universitate.

Art. 3. Codul de etică în cercetarea științifică are drept scop definirea cadrului etic și deontologic astfel încât personalul de cercetare-dezvoltare să îndeplinească cu profesionalism, obiectivitate, onestitate și loialitate atribuțiile care îi revin.

Art. 4. În exercitarea profesiei sale, personalul de cercetare-dezvoltare are obligația de a respecta principiile fundamentale și standardele profesionale de bună conduită, din prezentul Cod cât și cele cuprinse în reglementările naționale și internaționale la care România este parte.

Art. 5. La principiile fundamentale care stau la baza activității personalului de cercetare-dezvoltare din Universitate se adaugă normele de bună conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare obligatorii stabilite prin alte acte legislative care includ:

- a. norme de bună conduită în activitatea de cercetare științifică;
- b. norme de bună conduită în activitatea de comunicare, publicare, diseminare și popularizare științifică, inclusiv în cadrul cererilor de finanțare depuse în cadrul competițiilor de proiecte organizate din fonduri publice;
- c. norme de bună conduită în activitatea de evaluare și monitorizare instituțională a cercetării-dezvoltării, de evaluare și monitorizare de proiecte de cercetare-dezvoltare obținute prin acțiuni din cadrul Planului Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare și de evaluare de persoane în vederea acordării de grade, titluri, funcții, premii, distincții, sporuri, atestate sau certificate în activitatea de cercetare-dezvoltare;
- d. norme de bună conduită în funcțiile de conducere în activitatea de cercetare-dezvoltare;
- e. normele de bună conduită privind respectarea ființei și demnității umane, protecția și evitarea suferinței animalelor și ocrotirea și refacerea mediului natural și a echilibrului ecologic.
- f. legislația română privind utilizarea animalelor în scopuri științifice.

Pe 22 septembrie 2010 UE a adoptat Directiva 63/2010/UE care a actualizat și înlocuit Directiva 86/609/CEE din 1986 privind protecția animalelor utilizate în scopuri științifice.

În România studiile pe animalele de laborator sunt realizate în acord cu legea nr. 43/2014 revizuită prin Legea nr. 149/2019 publicată în Monitorul Oficial 619/25 iulie 2019 și aliniată la Directiva Europeană 63/2010.

În țara noastră, a fost promulgată o legislație destul de cuprinzătoare cu referire la protecția animalelor în cursul experimentării științifice, legislație care este rezultatul transpunerii

Directivei 2010/63/UE: Ordonanța Guvernului nr. 37/2002, aprobată prin Legea nr. 471/2002; Legea 205/2004 privind protecția animalelor, modificată și completată prin Legea nr. 9/2008; Ordinul comun al ANSVSA și al Ministerului Internelor și Reformei Administrative nr. 523/2008 pentru aprobarea *Normelor metodologice de aplicare a Legii 205/2004 privind protecția animalelor*; Ordinul Ministerului Agriculturii, Alimentației și Pădurilor nr. 143/400, din anul 2002, pentru aprobarea *Instrucțiunilor privind adăpostirea și îngrijirea animalelor folosite în scopuri științifice sau în alte scopuri experimentale* și Ordinul nr.32/15/02/2021 pentru aprobarea Normelor metodologice privind.

Autoritatea națională competentă, în sensul prevederilor Ordonanței nr. 37/2002, este Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor (ANSVSA), care are următoarele atribuții:

1) înregistrează și autorizează toate unitățile crescătoare și utilizatoare de animale folosite în scopuri experimentale;

2) elaborează instrucțiuni privind normele de autorizare a unităților crescătoare și a unităților care folosesc animale de experiență;

3) stabilește normele de avizare și de autorizare a proiectelor de experimente;

4) stabilește normele pentru inspecțiile privind protecția animalelor de experiență. Ordonanța nr. 37/2002 reglementează doar condițiile de experimentare pe șoareci, șobolani, cobai, hamsteri, iepuri, primate neumane, câini, pisici, prepelițe și pești. Este interzisă folosirea în scop științific sau experimental a animalelor sălbatice, cu excepția cazurilor în care experimentele au ca obiectiv:

a) cercetări în scopul stabilirii măsurilor adecvate pentru conservarea acestor specii;

b) cercetări biomedicale foarte importante, în care speciile respective se dovedesc a fi singurele care corespund acelor scopuri științifice sau experimentale.

Pentru transpunerea în practică a prevederilor Ordonanței 37/2002, ANSVSA a adoptat unele măsuri de întărire a supravegherii condițiilor din unitățile crescătoare, furnizoare și utilizatoare de animale (instituirea evidențelor obligatorii privind animalele deținute în biobaze, privind livrările, mortalitatea, criteriile de evaluare periodică și altele).

Înregistrarea și autorizarea crescătoriilor și unităților de furnizare a animalelor folosite în scopuri experimentale se face de către ANSVSA, în cooperare cu Ministerul Mediului și Gospodării Apelor.

Alegerea metodelor și a speciilor care vor fi utilizate are un impact direct atât asupra numărului de animale utilizate, cât și asupra bunăstării acestora. Alegerea metodelor ar trebui, prin urmare, să asigure selectarea acelei metode care să furnizeze rezultatele cele mai satisfăcătoare și să producă cât mai puțină durere, suferință sau stres.

Deși este de dorit ca utilizarea animalelor vii în proceduri să fie înlocuită prin alte metode care nu presupun utilizarea animalelor vii, utilizarea acestora este în continuare necesară pentru protecția sănătății umane și animale, precum și a mediului înconjurător. Cu toate acestea, prezenta directivă reprezintă un pas important către realizarea obiectivului final de a înlocui complet procedurile pe animale vii în scopuri științifice, imediat ce acest lucru devine posibil din punct de vedere științific.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv, prezenta directiva, deci și legislația națională în vigoare încearcă să faciliteze și să promoveze utilizarea metodelor alternative.

Pe de altă parte, în conformitate cu prevederile *Legii 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică*, a fost înființat *Consiliul Național de Etică* (Ordinul MECT nr. 400/2007) în subordinea căruia funcționează trei *comisii de etică cu statut permanent* pentru următoarele domenii: științe legate de lumea viului, științe socio-umaniste și științe exacte (tehnice).

Una din atribuțiile fiecărei comisii se referă la elaborarea principiilor și regulilor etice ale cercetării din domeniul respectiv și cuprinderea acestora într-un *Cod de etică*.

Cercetarea științifică din domeniul medical (inclusiv veterinar) se regăsește la *Comisia pentru științe legate de lumea viului*. Această comisie a elaborat un proiect pentru Codul de Bioetică în care sunt prevăzute atât principiile fundamentale ale eticii cercetării efectuată pe indivizi umani, animale și plante, cât și principiile specifice domeniului medicinei veterinare.

CAPITOLUL III – Termeni de bază

Art. 6. În sensul prezentului Cod de etică al cercetării, următorii termeni sunt definiți astfel:

a) *coautor al unei publicații* – orice persoană nominalizată în lista de autori a unei publicații științifice;

b) *confeccionarea de rezultate sau date* – raportarea de rezultate sau date fictive, care nu sunt rezultatul real al unei activități de cercetare-dezvoltare;

c) *falsificarea de rezultate sau date* – raportarea selectivă sau respingerea datelor ori a rezultatelor nedorite; manipularea reprezentărilor sau a ilustrațiilor; alterarea aparatului experimental ori numeric pentru a obține datele dorite fără a raporta alterările efectuate;

d) *plagiatul* – expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale;

e) *autoplagiatul* – expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale aceluiași sau acelorași autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale;

f) *ancheta* – etapa cercetărilor asupra fraudei în activitatea de cercetare-dezvoltare, care se gbazează pe dovezi;

g) *buna conduită* – set de reguli etice și profesionale ce trebuie aplicate în scopul realizării unor acțiuni specifice cercetării-dezvoltării;

h) *confidențialitate* – păstrarea secretului asupra cercetării științifice aflată în desfășurare sau recent finalizate, asupra evaluării proiectelor, precum și asupra persoanei acuzată de fraudă și asupra persoanei care face o sesizare;

i) *conflict de interese* – situația de incompatibilitate în care se află o persoană juridică sau fizică care are un interes personal se influențează imparțialitatea și obiectivitatea activităților sale în evaluarea, monitorizarea, realizarea, raportarea activităților de cercetare-dezvoltare și obținerea de granturi sau contracte de cercetare; interesul personal include orice avantaj pentru persoana în cauză, soțul/soția, rude ori afini până la gradul al treilea inclusiv, sau pentru unitatea ori instituția de cercetare-dezvoltare din care face parte;

j) *comunitate științifică* – grup de cercetători științifici ai unităților sau instituțiilor de cercetare-dezvoltare. În sens larg, totalitatea cercetătorilor științifici dintr-o țară, dintr-o zonă a lumii sau din întreaga lume;

k) *eroare* – greșeală neintenționată, datorată insuficienței informării, insuficienței practici profesionale, sau entuziasmului științific exagerat;

l) *evaluare* – aprecierea propunerilor de proiecte, a proiectelor și a rezultatelor cercetării științific, cât și a resursei umane și a entităților de cercetare, prin folosirea unor criterii calitative și cantitative;

m) *frauda* – acțiunea deliberată de confecționare a datelor și rezultatelor, falsificarea, plagierea, înstrăinarea ilicită a rezultatelor cercetării științifice, sau alte procedee care se abat de la unele practici acceptate de comunitatea științifică și care au ca scop obținerea unor avantaje cum ar fi prestigiul științific, promovări, finanțări, conducerea de proiecte sau acceptarea rapoartelor de cercetare;

n) *integritate* – trăsătură a personalului de cercetare-dezvoltare care implică respectarea demnității umane și a valorilor morale, intrinseci ale științei și cercetării;

o) *notificare* – comunicarea scrisă făcută unei persoane, acuzată de fraudă în cercetare – dezvoltare;

p) *paternitate* – calitatea de autor al unui produs științific;

q) *produs științific* – publicație, brevet de invenție, produs industrial, agricol, tehnologie, program de calculator, și altele asemenea, obținut în urma activității de cercetare-dezvoltare și care poate face obiectul proprietății intelectuale;

r) *responsabilitate* – atitudine prin care personalul de cercetare-dezvoltare își asumă obligativitatea de a păstra integritatea în cercetare-dezvoltare, cât și consecințele nerespectării acestei obligații;

s) *standard profesional* – normă sau ansamblu de norme care reglementează buna conduită a personalului de cercetare-dezvoltare.

CAPITOLUL IV – Standarde profesionale

Art. 7.

(1) Respectarea standardelor profesionale constituie o obligație și o garanție a bunei conduite a personalului de cercetare-dezvoltare

(2) Standardele profesionale exclud:

- a. ascunderea sau înlăturarea rezultatelor dorite;
- b. confecționarea de rezultate;
- c. înlocuirea rezultatelor cu date fictive;
- d. interpretarea deliberat distorsionată a rezultatelor și deformarea concluziilor;
- e. plagierea rezultatelor sau a publicațiilor și autoplagerii;
- f. prezentarea deliberat deformată a rezultatelor altor cercetători;
- g. neatribuirea corectă a paternității unei lucrări;
- h. introducerea de informații false în solicitările de granturi sau de finanțări, precum și în raportarea rezultatelor cercetării;
- i. nedezvăluirea conflictelor de interese;
- j. deturnarea fondurilor de cercetare;
- k. neînregistrarea și/sau nestocarea rezultatelor, precum și înregistrarea și/sau stocarea eronată a rezultatelor;
- l. lipsa de informare a echipei de cercetare, înaintea începerii activității la un proiect de cercetare, cu privire la: drepturi salariale, răspunderi, coautorat, drepturi asupra rezultatelor cercetărilor, surse de finanțare și asocieri;
- m. lipsa de obiectivitate în evaluări și nerespectarea condițiilor de confidențialitate ale rapoartelor de evaluare, sesizărilor, rapoartelor de cercetare etc.;
- n. publicarea sau finanțarea repetată a acelorași rezultate ca elemente de noutate științifică, fără a se menționa sursa inițială și/sau cu adăugiri ne semnificative;

- o. nerecunoașterea metodologiilor și a rezultatelor altor cercetători ca sursă de informare;
- p. nerecunoașterea erorilor proprii;
- q. difuzarea rezultatelor proprii într-o manieră iresponsabilă, cu exagerări și repetări;
- r. nerespectarea clauzelor granturilor, contractelor, protocoalelor etc.;
- s. împiedicarea unor cercetători în activitatea lor sau favorizarea altora;
- t. însușirea nemeritată a calității de autor.

Art. 8.

(1) Progresul cunoașterii este bazat pe libertatea modului de desfășurare a activității de cercetare-dezvoltare. Această libertate nu trebuie să afecteze:

- a. respectarea demnității și a drepturilor omului;
- b. protecția animalelor;
- c. protejarea mediului ambiant.

(2) Modul de desfășurare a activității de cercetare-dezvoltare are la bază respectul față de diversitatea culturală și față de diversitatea de opinii ce apare în știință.

Art. 9. Libertatea modului de desfășurare a activității de cercetare-dezvoltare se asigură prin:

- a) accesul liber la sursele de informare;
- b) schimbul liber de idei;
- c) neamestecul factorului politic în activitatea de cercetare-dezvoltare;
- d) necenzurarea produselor cercetării-dezvoltării.

Art. 10.

(1) cinstea cercetătorului față de propria persoană și față de ceilalți cercetători, constituie un element de bază pentru buna conduită în cercetarea științifică. Necinstea, conduce la o imagine nepotrivită a științei și poate altera încrederea reciprocă a cercetătorilor.

(2) onestitatea cercetătorului științific asigură respectarea contribuțiilor predecesorilor, concurenților și partenerilor și conduce la diminuarea numărului de erori și exagerări.

(3) personalul de cercetare-dezvoltare trebuie să se comporte astfel încât să construiască, să păstreze și să consolideze încrederea publicului în onestitatea, corectitudinea și imparțialitatea sa în desfășurarea activităților de cercetare-dezvoltare sau în alte activități în care este implicată cercetare-dezvoltarea. În acest sens, aceștia nu trebuie să accepte avantaje de natură materială sau personală, alte foloase necuvenite. De asemenea, trebuie să respingă orice tentativă de influențare în scopul abaterii de la buna conduită.

(4) personalul de cercetare-dezvoltare trebuie să evite orice activitate care i-ar putea afecta credibilitatea, obiectivitatea și imparțialitatea.

Art. 11. Personalul de cercetare-dezvoltare trebuie să respingă și să nu accepte posibile conflicte de interes. Pentru evitarea unor astfel de situații, personalul de cercetare-dezvoltare are următoarele obligații:

- a) să furnizeze informații legate de interesele financiare relevante pentru activitățile de cercetare-dezvoltare;
- b) să furnizeze la cerere, informații privind implicarea în organizații bazate pe valori religioase sau politice care ar putea să influențeze activitatea de cercetare-dezvoltare;
- c) să declare imediat conflictul de interese în care s-ar putea afla la un moment dat și să-și clarifice poziția față de această situație.

Art. 12.

(1) Cooperarea și colegialitatea în grupurile de cercetare-dezvoltare reprezintă o protecție față de erorile științifice și față de fraudă, asigurând transparența rezultatelor și conducând la creșterea valorii produselor științifice.

(2) Cooperarea trebuie să permită schimbul de idei, criticile reciproce constructive și verificarea reciprocă a rezultatelor.

Art. 13.

(1) Personalul de cercetare-dezvoltare trebuie să clarifice gradul de incertitudine sau de risc, în raport cu rezultatul cercetării, respectiv să evalueze eventualele consecințe asupra sănătății, societății sau mediului și să furnizeze informații relevante pentru luarea în discuție a principiului precauției.

(2) Personalul de cercetare-dezvoltare este responsabil pentru asigurarea unui cadru corect de deliberare în ceea ce privește aplicarea principiului precauției.

Art. 14.

(1) Datele care au condus la ieșirea pe piață a produsului științific trebuie păstrate, în condiții de siguranță, pe toată durata stabilită de unitatea sau instituția de cercetare-dezvoltare.

(2) Datele trebuie să permită reproductibilitatea produsului științific și în alte grupuri de cercetare, cu excepția datelor secrete sau protejate prin instrumente ale proprietății intelectuale precum și prin reglementări specifice informațiilor clasificate.

Art. 15.

(1) Datele contradictorii, diferențele de concepție experimentală sau de practică, diferențele de interpretare a datelor, diferențele de opinie sunt factori specifici cercetării-dezvoltării și nu constituie abateri de la buna conduită în cercetare.

(2) Îndoiala asupra propriilor rezultate poate conduce la eliminarea erorilor.

Art. 16.

(1) Personalul de cercetare-dezvoltare trebuie să respecte întocmai protocoalele experimentale și legislația să acționeze în conformitate cu cerințele profesiei.

(2) Cercetarea-dezvoltarea nu trebuie să conducă la pagube sociale sau individuale sau pagube asupra mediului.

Art. 17. Personalul de cercetare-dezvoltare are datoria de a sesiza conducerea Universității atunci când constată că rezultatele cercetării-dezvoltării au un efect negativ asupra societății, sau sunt constatate abateri de la normele morale.

CAPITOLUL V – Responsabilitățile personalului de cercetare-dezvoltare

Art. 18.

(1) Relațiile se stabilesc între personalul de cercetare-dezvoltare trebuie să se bazeze pe corectitudine, colaborare, respect reciproc și solidaritate profesională.

(2) Personalul de cercetare-dezvoltare recunoaște și respectă competențele profesionale în vederea asigurării unei bune colaborări

Art. 19. În toate etapele carierei sale personalul de cercetare-dezvoltare are responsabilitatea de a-și îmbunătăți continuu pregătirea profesională actualizând și dezvoltând regulat capacitățile și competențele din domeniul său științific, precum și cele interdisciplinare.

Art. 20.

(1) Personalul de cercetare-dezvoltare trebuie să cunoască obiectivele prevăzute în Strategia instituțională de cercetare-dezvoltare și să contribuie la realizarea acestora.

(2) Personalul de cercetare-dezvoltare trebuie să cunoască reglementările privitoare la dreptul de proprietate intelectuală și la exigențele și condițiile oricărui sponsor sau finanțator, independent de natura contractului lor.

CAPITOLUL VI – Dispoziții finale

Art. 21. Centrele de cercetare, laboratoarele, departamentele și colectivele de cercetare din U.S.V. Iași, precum și angajații acestora au obligația să respecte normele juridice și actele normative în vigoare, prin care se reglementează raporturile sociale care se nasc în domeniul cercetării științifice și inovării.

Art. 22.

(1) Prezentul Cod de etică se completează cu prevederile legale în vigoare.

(2) Prevederile Codului de etică în cercetarea științifică, vor fi modificate și/sau actualizate, după caz, ori de câte ori se impune, cu respectarea procedurilor de adoptare a acestor reglementări juridice interne ale Universității.

30.06.2021

PRORECTOR CU CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ,
RELAȚIILE INTERNAȚIONALE,
Prof. univ. dr. Liviu MIRON

